

PRZYROŚĆ (12) *vb pf*

W inf -o- (1) Mącz, -ó- (1) KochPs; w pozostałych formach o jasne.

inf przyrósć (5). ◇ fut 3 sg przyroście (2). ◇ praet 3 sg f przyrosła (1). n przyrosło (4). ◇ [con 3 sg n by przyrosło.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde: przyrosnąć bez cytatu.

1. Przywrzeć trwale do czegoś rosnąc, być zrosniętym (2) : Zufāmen wachsen. Zrość się. Przyrość. Concrescere, accrescere, increscere. *Calag* 595a.

przyrość czemu (żywotne) do czego (1): á ktoremu bydłēciu przyroście żyłká do fercá/ álbo gdy fie mu zroftá płuce/ zowá to oni trefe/ nie iedzą go łámi iedno przedádzą. BielKron 465.

[Przen [przy czym]:

W przeciwstawieniu: »odpaść ... przyrość«: Bo y gdy oftátecznie zchodzą z téy świátłósci [tj. gdy ciało umiera, a dusza się uwalnia]/ Nieowłzem wzyftká tá złość vbogim y zmázy Odpásć zaráz mogá y ćielefné zarázy: Ale zdawná y dziwnym łpofobem ich wiele Náwrzálych mułzą przyrość [inolescere VI 737] przy tákowym ćiele VergKoch 177.]

2. Powiększyć się; crescere Vulg; adolescere Mącz; augeri Calag; accrescere JanStat (10) : Zunemen Pomnożyć się. Nádrosć. Przyrość. Augeri. *Calag* 592a.

a. Pod względem wielkości lub ilości (6) : Tyś piérwizá bryłę ćiałá/ początki máłé/ Y linije człowieká nie dołkonále Widział: tyś miał w łwych księgách/ co dnia którego Przyrość miáło/ ániś tam chybił żadnego. *KochPs* 203.

przyrosło czego (2): Iełliby vzrzał iż nieprzyrosło [!] trędu/ każe vprác ono miełce ná ktorim iest pláná/ y zchowa iá zás/ przez drugá łiedrn dni. I iełliby obaczył że fie piérwłfa bárwá nie przywroćilá/ áni przyrosło [!] onego trędu/ ołádzi być łlátę nieczyftá Leop Lev 13/53-55.

przyrość na ile (1): Y rzecze mu łfáialz. To będzie známie od Páná że to ma vczynić co mowił: Chcełz áby włtąpił ćieñ (łłoneczny [!] ná zegárze) dziefiácią linij: Czyli áby fie wroćil dziefiácią kárbow á łtopniow? Y rzekł Ełełchiałz: Łatwieć przyrość ćieniowi ná dziefięć linij á pęřtow/ áni chce by tho było: ále żeby fie wlpák wroćil dziefiácią kárbow. Leop 4.Reg 20/10.

a. O organizmach rosnących (2) :

przyrosło czego (pl) (1): A kiedy mu ludzie mówiá/ Nie twoiéli to Ryby? tedy łye ielzce będzie gniewał: y będzie mówił/ Nie moié: mnieyłzé moié były. Aże ich w Stáwie przyrosło/ nie pozna ich. Strum P3.

przyrość na ile przez jaki czas (1): Adolescere in tria cubita triennio, Przirość ná trzy łokcie przes trzi látá. Mącz 261d.

b. Pod względem wartości materialnej [za jaki czas] (1) :

Fraza: »lichwa przyrosła« (1): tedy od tego czáfu zarázem lichwę/ która zá dwie lećie przyrosłá [usuram, ultra duos annos accrescentem JanStat 1124]/ máią łtráćić SarnStat 259.

c. Pod względem wartości niematerialnej [przyroście czego a. ile czego komu] (2) : Y Skłádácžowi zá to łławy nie przyroście/ Ielzce zá proźne łłowá łli go wezmá goście. *BielSpr* c2; Z czego mężowi Božemu/ wiele v ludzi wyłokiego o nim rozumienia y czći przyrosło. *SkarŻyw* 544.

[Przen:

Fraza: »serca (a. połowicę serca) przyroście«: wierzę iżby im połowicę fercza na Turka prziroflo/ gdyby o wafzey pomocy á łpiknieniu/ o ktore oni dawno łtoią/ łlyłzeli. OrzKsiąż G2v; Dziś, jeśli kiedy, serca mi przyroście, Bo, widzę, do mnie jadą wdzięczni goście Otwin(?)Erot 124.]

Formacje współrdzenne cf ROŚĆ.

Cf PRZYROSŁY, PRZYROŚCIENIE

MP